

VÄRDEBESKRIVNING**Område av riksintresse för naturvård i Skåne län****Datum:** 2023-11-30**Områdesnummer:** NRO 12 055**Områdesnamn:** Bråån**Kommun:** Eslöv (1285) och Höörs (1267) kommuner**Kartblad:**

023; 2D Tomelilla NV

022; 2C Malmö NO

Area: 3 410 ha**Naturgeografisk region:** 7 Skånes sediment- och horstområde**Kust/havsregion:****Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Avrinningsområde 92, Kävlingeån**Agrara kulturlandskapsregioner:** 1 Sydvästskånes slätt- och backlandskap**Landskapsformer:** Slätt**Riksvärde:**

Tabellen läses från vänster till höger

Vattendrag	Fauna	
Ädellövskog	Flora	
Odlingslandskap	Naturbetesmarker, rikkärr	Flora
Geovetenskap	Fossil	

Värdebeskrivning: Riksintresseobjektet omfattar ett större område längs Bråån nedre del, från Bingstorp norr om Löberöd till där ån flyter ihop med Kävlingeån vid Örtofta. Bråån rinner i sitt nedre lopp i en flack slättdal genom odlingslandskapet i öst-västlig riktning.

Landskapet kring Ellinge slott visar hur godset utnyttjat och omvandlat det omliggande landskapet över tid. Läget invid ett vattendrag är representativt för godsmiljöer. Slottsmiljön med tillhörande arbetar- och hantverkarbostäder, vallgrav, stenvalvsbroar, trädgård, park och ladugårdstomt är en god representant för hur adeln arrangerade miljön närmast huvudbyggnaden och visar även på den arbetsintensiva godsdriften. De kvarvarande betesmarkerna i anslutning till Bråån representerar en kvarvarande rest av det varierade

landskapsbruket och jordbruket före 1800-talets skifte och jordbruksrationalisering.

Områdets allékantade vägnät, lagskiftesutflyttade gårdar med tillhörande rätlinjigt vägsystem samt biologiska kulturvärden i form av äldre lövträd i anslutning till slottsmiljön är värdefulla. De öppna markerna längs ån utgörs av översvämningssmarker och betesmarker av stort naturvärde. Bråån är i sin helhet en limnisk värdestrakt för grön infrastruktur och omfattas inom riksintresseområdet av värdestrakter för ek i öppna landskap i östra delen samt av ädellöv i det öppna landskapet i sin helhet.

Bråån har höga naturvärden, utpekad som nationellt särskilt värdefullt vatten och är ett av Kävlingeåns största biflöde. Ån har stor andel strömmande och forsande partier som utgör viktiga lek- och uppväxtmiljöer för laxfisk. Ån är till stor del naturligt slingrande och bitvis är bottenarna orörda och varierande, bestående av olika substrat som sand, grus och block. I ån finns den starkt hotade och mycket skyddsvärda tjockskalig målarmussla, samt den rödlistade äkta målarmussla. Fisksamhället är artrikt med bl.a. öring, lax, nejonögon och elritsa, varav flera kan vara värd fisk för tjockskalig målarmussla. I ån förekommer även de ovanliga fiskarna grönlång och sandkrypare, samt de hotade arterna lake och ål. Längs ån finns viktiga ädellövskogar, sumpskogar och trädriddåer, vilka fungerar som ekologiska skyddszoner. Längs ån uppehåller sig uter och flertalet fåglar som t.ex. kungsfiskare och forsärla. Bråån är utpekad av Naturvårdsverket som nationellt särskilt värdefullt vatten med avseende både på naturvärde och fisk/fiskevärde inom miljökvalitetsmålet levande sjöar och vattendrag.

Ädellövskog med i princip alla landets bokskogstyper finns representerade och Bråån bildar bitvis en kanjon i silurskifferberggrund som är rik på fossil.

Rövarekulan är representativ med både näringsrik och näringsfattig bokskog, samt ädellövskog i branter. I ravinen förekommer ovanliga och hotade kryptogamer som inte finns på andra ställen i odlingslandskapet.

Östra strö fälad och Abullahagen är representativa naturbetesmarker med öppen hagmark, blandlövhage och buskrik utmark. Här återfinns art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter, varav många är rödlistade. I betesmarkerna finns även flertalet hävdgynnade rödlistade vaxskivlingar. Värdefulla ängs- och betesmarker med artrik flora finns även i Rövarekulans ravinbotten. Här återfinns dessutom ett rikkärr. Rikkärr är en ovanlig naturtyp i Sverige som är på stark tillbakagång. Naturtypen har hög biologisk mångfald och många hotade arter knutna till sig. Ytterligare ett rikkärr finns i riksintresseobjektet söder om Eslöv.

Huvudkriterier: A, C, D, E

Förutsättningar för bevarande:

- Fortsatt jordbruk med åkerbruk och naturvårdsinriktad betesdrift.
- Restaurering av igenvuxna ängar och naturbetesmarker.
- Röjning av igenväxningsvegetation.
- Skötsel av landskapselement.

- Ingen negativ påverkan på hydrologi, vattenkvalitet eller vattenmiljö.
- Att åbottnar inte slammar igen av sediment.
- Att tillräckliga ekologiskt funktionella skyddszoner finns.
- Hänsynsfullt skogsbruk.

Områdets värden kan påverkas negativt såväl inom som utanför riksintresseområdet av:

- Exploatering för bebyggelse och industri.
- Minskad eller upphörd jordbruks/betesdrift.
- Omföring av betesmarker längs ån till åkermark.
- Skogsplantering av jordbruksmark.
- Intensivt skogsbruk i eller i anslutning till ädellövskog.
- Avverkning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Borttagning och bortforsling av död ved (även i vatten).
- Brist på ersättningsträd.
- Avverkning av sumpskogar, skogar på fastmarksholmar, träddråer och i kantzoner kan skada naturvärdena.
- Igenväxning.
- Gödsling eller annan tillförsel av näringsämnen som skadar mark och vegetation.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier inom området och i de närliggande åkrarna.
- Ledning- och vägdragningar.
- Tåktverksamhet.
- Förändringar i områdets hydrologi från både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning.
- Påslamning, dvs tillförsel av partiklar från omgivande marker, dagvatten etc.
- Temperaturhöjning i vattnet, på grund av t.ex. för dålig skuggning, lite vatten, nedströms dammar, utsläpp av varmt processvatten.
- Låga flöden till följd av bevattningsuttag, uttag av vatten för andra ändamål, klimatförändringar eller eventuellt dammar inklusive anläggning av bevattningsdammarna i svämplan.
- Dagvatten.
- Borttagande av ekologiskt funktionella skyddszoner och uppodling eller exploatering av det strandnära området/skyddszonen.
- Försämring av vattenkemi och vattenkvalité.
- Rensning, dikning, muddring eller breddning av vattendragen i området exklusive restaureringsåtgärder av vattendraget.
- Vandringshinder och vattenreglering.
- Skogsavverkning längs vattendragen.
- Införsel av främmande och/eller invasiva arter, inklusive främmande lax- och öringstammar.
- Plockning och exploatering av fridlysta och rödlistade växter.

Säkerställande (inklusive skötsel-/bevarandeplaner):

- Naturreseptatet Rövarekulan (1975-12-18).

- Naturreseptatet Abullahagen (1994-11-08).
- Natura 2000-område Rövarekulan SE0430097, SCI (2004).
- Natura 2000-område Abullahagen SE0430119, SCI (2004).
- Djur- och växtskyddsområde Rössjön (1972-11-01).
- Landskapsbildsskyddsområde Brååns dalgång (1967-10-27).

Områdets huvuddrag: Riksintresseobjektet omfattar ett större område längs Bråån från Bingstorp norr om Löberöd till där ån sammansluts med Kävlingeån vid Örtofta. Bråån rinner i sitt nedre lopp i en flack slättdal genom odlingslandskapet i öst-västlig riktning. De öppna markerna längs ån utgörs av översvämningssmarker och betesmarker. Utanför en bård av fuktängar längs ån reser sig ibland nästan lodräta skärningar i lerskiffern som väggar, men oftast stöter man på bokskogsklädda sluttningar av olika slag. Längs ån finns flera gods där äldre träd står kvar, ofta i parker och alléer t.ex. Skarhults-, Ellinga- och Örtofta gods. Flera hotade och sällsynta lavar och svampar har påträffats i dessa miljöer t.ex. savlundlav, krateroranglav och pälsticka. Längs ån finns även sumpskog.

Bråån:

Bråån är ett av Kävlingeåns största biflöde med ett avrinningsområde på ca 170 km². Bråån har en stor andel fina strömmande och forsande partier som utgör viktiga lek och uppväxtmiljöer för laxfisk. Endast mindre delar av ån är lugnflytande. Ån är till stor del naturligt slingrande och bitvis är bottenarna orörda och varierande, bestående av olika substrat som sand, grus och block. I östra delen av riksintresseobjektet finns mindre fraktioner av skiffer på botten. Längs Bråån har flera naturvårdsåtgärder utförts på senare år som t.ex. våtmarkssatsningar och planteringar av buskar och träd för fler ekologiska skyddszoner. I ån reproducerar sig den starkt hotade tjockskalig målarmussla och noteringar finns även av äkta målarmussla, vilken också är rödlistad. Andra blötdjur som förekommer är t.ex. vanlig dammussla och flodhättesnäcka. Fisksamhället är artrikt med bl.a. öring, lax, abborre, nejonögon, elritsa och stensimpa. Rödlisade fiskar som förekommer i ån är lake och ål samt vimma, vilken noterades vid Slätteräng norr om Örtofta år 2018. Andra ovanliga fiskar i ån är grönlång och sandkrypare. Längs ån uppehåller sig också uter och flertalet fåglar som t.ex. kungsfiskare och försärla. Ån uppnår ej god ekologisk status, utan bedöms som måttlig på grund av näringspåverkan. Den kemiska statusen är inte heller god.

Rövarekulan:

Nästan längst i öster av riksintresseobjektet norr om Löberöd ligger Rövarekulans naturreseptat, som både har mycket höga naturvärden och geologiska värden. Vid Rövarekulan är dalgången utskuren som en mer än 20 m djup kanjon i silurskifferberggrunden, som är rik på fossil (colonusskiffer). Sluttningar med skiftande lutning exponerade i olika väderstreck medför stora variationer i vegetationssammansättningen. Inom området finns både näringsrika och näringsfattiga bokskogar, samt ädellövskog i branter, vilket är unikt på en så liten areal. I de näringsrika bokskogarnas fältskikt växer arter som blåsippan, gulplister, myskmadra, harsyra skogsbingel och ramslök. I de näringsfattiga delarna saknar antingen fältskiktet vegetation eller återfinns arter som t.ex. kruståtel. På träden i sluttningarna förekommer flertalet lavar och mossor som

indikerar värdefull skog med lång kontinuitet, däribland de rödlistade arterna bokvårtlav och stiftklotterlav, men även den för Skåne ovanligare signalarten traslav. På en ek vid botten av dalen återfinns den starkt hotade laven sydlig blekspik. Även svampfloran i bokskogarna är värdefull och hotade arter som hartsticka och skillerticka förekommer.

De mestadels skogklädda sluttningarna avlöses av öppna ängs- och betesmarker i ravinens botten. Här finns torrängar, högorrtsängar, kalkfuktängar och rikkärr med en artrik flora, däribland rödlistade arter som tistelsnyltrot, småvänderot och kärnäva samt orkidéer. Här finns även landets kanske största bestånd av vitskråp. Rikkärret består av två delytor, båda av typen extremrikkärr, det ena topogent och det andra soligent.

Bråån strömmar och forsar omväxlande fram i ravinens botten mellan grupper av alträd och i kanten av den norra ravinbranten finns sand- och grusbotten med stort inslag av lösa skifferbitar. Här finns iögonfallande lodräta lerskifferväggar intill ån och på en av dessa växer bl.a. grov baronmossa. I ån kan man här hitta flodhättesnäcka och den starkt hotade tjockskalig målarmussla.

Insektsfaunan och fågellivet är också rikt. Vid Rövarekulan kan man bl.a. få se forsärla och kungsfiskare flyga förbi. Noteringar finns av vattenfladdermus.

Östra strö fälad

Nordväst om Östra strö omgärdad av odlingsmarker och skog ligger denna värdefulla naturbetesmark. I floran återfinns hävdgynnade arter som kattfot, baktimjan, ängsstarr och slättergubbe, varav de tre senare är rödlistade. Flertalet äldre noteringar finns även av hävdgynnade rödlistade vaxskivlingar.

Abullahagen

I sydöstra utkanten av Eslövs samhälle ligger en gammal fäladsrest omgiven av industrier och odlingsmark. Abdullahagen är geologiskt speciellt, då två typer av glaciala avlagringar möts här. Det är dels den blockrika så kallade skiffer-urbergsmoränen och dels den blockfattiga men mer kalk- och lerrika moränen. Här finns en naturbetesmark med varierande vegetationstyper i form av bl.a. hedmark, torräng, kalkfuktäng, mossar och friska silikatgräsmarker, bitvis på kalkrik mark. I delar av området förekommer stenblock och enbuskar allmänt. I fältskiktet finns rödlistade kärlväxter som baktimjan, humlesuga, klasefibbla, plattsäv, slättergubbe, småvänderot, svinrot och backsippa samt flera arter orkidéer. Flertalet hävdgynnade vaxskivlingar har också noterats, däribland de rödlistade arterna lädervaxskivling, praktvaxskivling, sepiavaxskivling och trådskivling. Flera rödlistade fjärilar är kopplade till ängsväxterna i området och nämnas kan bl.a. violettekantad guldvinge, åkerväddsantennmal och olika bastardsvärmare. Centralt i området ligger en uppdämd näringsrik sjö, Långakärr. Tidigare var sjön en fin fågelsjö, men sedan sjön blev dagvattenrecipient så har sjöns ornitologiska värde minskat. Dock häckar gråhakedoppingen fortfarande. Området lider till viss del av igenväxningsproblematik och utmed Långakärr har vissa delar vuxit igen med främst alskog.

Borlunda rikkärr:

I en betesmark som sluttar mot Bråån söder om Eslöv ligger detta extremrikkärr. Här har det noterats kärlväxter som gökblomster, kärrtistel, kåltistel, plattstarr, rosendunört och den utanför Skåne ovanliga blåtag. En rödlistad kärlväxt är noterad, småvänderot.

Friluftslivet: Abullahagen ligger i utkanten av Eslöv och p.g.a. närheten till samhället så är det ett välbesökt område. Förskolor/skolor använder området för naturundervisning och det är även populärt för fågelskådning. Rövarekulan är ett populärt naturreservat att besöka som erbjuder stigar att vandra på och vackra vyer. Skåneleden går genom riksintresseobjektet vid Rövarekulan.

Anmärkningar: Riksvärden kan påverkas av förhållandena i omkringliggande landskap, vilket innebär att även hänsyn behöver tas till riksvärdena utanför riksintresseområdets gränser. Vid användning av värdebeskrivningen ska aktuell kunskap om bevarandekologi och aktuella värden beaktas då forskningen utvecklas samt kunskapsunderlag och naturmiljöer förändras. Delar av området ingår i Skånes Naturvärdesöversikt från 2022 och vidare utgör Ellinge och Skarhult riksintresse för kulturmiljövärden och delar är utpekade i regionalt kulturmiljöprogram för Skåne.

Referenser:

- ArtDatabanken. 2023. Artportalen enligt rödlistan 2020.
- Bager, H & Persson, A. 2009. Skånes rikkärr. Rapport 2009:41, Länsstyrelsen Skåne.
- Eklövs Fiske & Fiskevård. 2000. Fiskevårdsplan för Kävlingeån.
- Eklövs Fiske och Fiskevård. 2017. Provfiske Kävlingeån - Bråån 2017.
- Ekologgruppen. 2016. Vattenvårdsprogram Kävlingeån. Etapp I, 2012–2015, slutrapport. På uppdrag av Kävlingeåns vattenråd.
- Ekologgruppen. 2019. Vattenvårdsåtgärder i Kävlingeån. Utförlig slutrapportering av LOVA-projekt 2016 – 2019. På uppdrag av Kävlingeåns vattenråd.
- Eslövs kommun. 2020. Naturmiljöprogram. Områden med höga naturvärden.
- Fiskevårdsteknik. 2016. Kävlingeån. Miljöanpassning av vandringshinder. Kävlingeåns vattenråd.
- Länsstyrelsen Skåne. 2003. Närmare till naturen i Skåne – skydd av tätortsnära områden för friluftsliv och naturvård. Skåne i utveckling 2003:60.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Fastställelse av skötselplan för naturreservatet Abullahagen.
- Länsstyrelsen Skåne. 2022. Naturvärdesöversikt Skåne 2022.
- Länsstyrelsen Skåne. 2023. Kartor och underlag för planeringsarbete Grön infrastruktur. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Länsstyrelsen Skåne. 2023. Nationellt värdefulla och särskilt värdefulla vatten. Information finns på Länsstyrelsen Skånes hemsida.
- Svenskt elfiskeregister – SERS. 2023. Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Institutionen för akvatiska resurser. <http://www.slu.se/elfiskeregistret> [2023-07-05]
- Svensson, M & Ekström, L. 2006. Musselinventering i några skånska vattendrag 2005 – med särskild fokus på tjockskalig målarmussla (*Unio crassus*). Länsstyrelsen Skåne.

VISS. 2023. Bråån. VISS EU_CD: SE618722-135547.
VattenInformationssystem Sverige hemsida.